

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus V. Quibus in specie concedatur restitutio in integrum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

de his, quæ vi. Nam talis probatio tantum sufficit, quando læsio provenit ex alterius delicto, v. g. metu injustè incusso; tunc enim præsumptio est contra delinquentem, & lex in odium ejus admittit læsi juramentum.

Requiritur 3. ut læsio sit gravis, & notabilis; in modicis enim non conceditur hoc juris remedium, L. scio, 4. ff. h. t. c. penult. junct. gloss. v. enorme, de rebus Ecclesie non alienand. Abb. inc. 1. n. 2. de restit. in integr. Nam in his, quæ contra jus commune conceduntur (qualis est restitutio in integrum) de modicis non curatur; Bartolus in L. scio, ubi ait, *nimum dici secundum magnitudinem rei*, nimirum cum respectu ad totum. Hinc, si justum pretium prædij v. g. sint 100. floreni, & illud vendidisti 980. læsio in 20. respectivè ad totam summam, parva est: si verò justum pretium sint 100. tantum, & vendidisti 90. læsio in 10. est magna, scilicet respectivè ad summam 100. sic Abb. in c. 1. hic n. 8. Molin. de just. D. 273. n. 9. Ex hoc inferitur, ad concedendam restitutionem in integrum non requiri, ut læsio enormis sit, & tanta, ut dimidium justij pretij excedat. Nam in hoc casu læsus juvatè potest ordinario juris remedio; L. 2. C. de rescindenda vendit. & cap. cum dilectus, de empt. quia tamen etiam hoc casu, si cum dicto remedio concurrat beneficium restitutionis, communiter res melior fit, & hoc beneficium pinguius est, cum Reus conventus dicto remedio ordinario; habeat electionem reddendi rem, vel supplendi pretium, non autem in beneficio restitutionis; ideo si læso id magis expedit, quam illud, valde probabile est, etiam in hoc casu peti, & concedi posse beneficium restitutionis; Covarruv. lib. 1. var. resol. c. 3. nu. 11. §. tertio hinc deducitur.

ARTICULUS V.

Quibus in specie concedatur restitutio in integrum?

2702. **R**esp. concedi 1. minoribus (qui scilicet 25. annum necdum compleverunt) sive ex contractu, sive ex alio actu notabiliter læsi sint, vel decepti; habetur L. 1. ff. de minoribus; idque propter infirmam eorum ætatem, multis captionibus, & insidijs aliorum expositam. Dixi minoribus, nimirum, utriusque sexûs;

etiamsi sint Patres, vel filii familias; esto contraxerint cum auctoritate Patris, Tutoris, vel Curatoris, aut etiam decreto Judicis. Nam hæc faciunt solum, ut contractus sit jure validus; non autem excludunt beneficium restitutionis, ut patet ex dict. L. 1. cum seq. & tenet Lessius l. 2. de Just. c. 12. n. 63. Idem habetur c. constitutus cit. ubi hæc restitutio extenditur. 1. etiam ad lucrum cessans; ut notat Pirhing in c. constitutus, n. 8. secundò etiam ad jus retrahendi bona suorum consanguineorum, extraneo, vel remotiori cognato vendita, modò intra annum, & diem, à tempore contractus, seu venditionis, illa ad se quis revocet, deposito pretio æquali; & de consuetudine loci vigeat ejusmodi retractus; ita Pirhing cit.

2703. Resp. 2. hoc beneficium restitutionis etiam concedi Ecclesie; sicut minori, c. Requisivit 1. h. t. ubi Alphanensi Episcopo quaerenti; quid agendum de possessionibus Laicis, sub modico censu concessis; respondit Alexander III. noveris, quòd, si Ecclesia læsa est, & manifestè apparet detrimentum ipsius (cum Episcopo ejus conditionem facere deteriorem non liceat, & Ecclesia jure minoris debeat semper illa servari) quæ in damnum ejus data constiterit, ad ipsius convenit jus, & proprietatem redire. Providendum est tamen, ne, si fortè coloni possessiones illas expensis, ac labore suo, reddiderint meliores, sumptibus, quos bonâ fide fecerunt, non debeant defraudari; & c. auditis 3. eod. ubi dicitur, quòd Ecclesia læsa in probatione necessaria omissa, potest petere restitutionem in integrum, non obstante termino juris probationis exclusivè. Et restitutionem petere potest, non solum contra privatum; sed etiam contra Ecclesiam. Modo manifestè constet, vel legitime probetur (quod semper requiritur, ut hic dicitur) notabilis, & magna læsio. Nam Ecclesia Minorum jure gaudet, ut hic dicit Alexander III. & quamvis c. 1. solum loquatur de contractu censuali propriè dicto (ut notat Pirhing hic n. 19. §. itaque) in quo dominium rei tam directum, quam utile, atque aded plenum transfertur in alterum, cum onere pensionis annuæ reservata priori Domino, juxta L. ult. C. de rerum permut. ubi dominium non amplius redit, etiam omisâ multis annis cæ solu-

solutione pensionis, quod non contingit in contractu emphyteutico (quo solum transfertur dominium utile, cum onere solvendi pensionem annuam directo Domino; qua per biennium non soluta, redit ad Dominum proprietatis, ut dicit Abbas in c. *Requisivit* n. 7.) quia tamen ratio factæ decisionis, ibi expressa, generalis est (scilicet quod Episcopo non liceat Ecclesie sue conditionem facere deteriore, & Ecclesia jure minoris semper illa servari debeat) ideo ad omnes contractus extendi debet, ut notat Abbas, *hic*, not. 1. cum Fagnan. *ibid.* n. 2. Hoc beneficium restitutionis concessum Ecclesiis extende etiam ad omnia loca pia, ut Collegia Clericorum; Religiosorum, Hospitalia, & Confraternitates, seu Congregationes, quæ ad pietatem, & religionis augmentum pertinent; si auctoritate Episcopi fundata, & erecta sint. Nam omnia privilegia Ecclesiis concessa, etiam ad illa extenduntur, L. *omnia* 24. C. de Episcopis, & Clericis. Et ita tenet Abbas in c. 1. h. t. n. 15. Collegium autem Studiosorum non gaudet hoc beneficio, tanquam locus pius; sed, quia in eo multi minores esse solent, ut docet Abbas *loc. cit.*

2704.

Not. præterea, beneficium restitutionis, concessum Ecclesiis, intelligi pro casu, quo læduntur in bonis, quæ manent ipsius Ecclesie; non autem si lædantur personæ Ecclesiasticæ in proprijs ipsarum, aut juribus ad personam pertinentibus; ac ipsis etiam redditibus Ecclesiasticis; quia tunc cessat communis, & publicus favor Ecclesie; Molin. de just. D. 574. n. 2. Not. 2. dicta n. 2703. intelligi de Ecclesiis non tantum extructis, sed etiam extruendis, quarum saltem ædificatio cœpta est; Layman in c. 1. n. 3. h. t. in 6. Hinc si 1000. floreni v. g. Ecclesie legati sint, de quibus tamen in judicio litigatum fuit, & appellatio, protestatione interposita ab executore, per negligentiam deserta sit, tum nomine talis Ecclesie restitutio in integrum peti poterit. Vid. Layman *loc. cit.* Nam sicut, qui in utero est, jam habetur pro nato, ubi de illius commodo agitur L. 7. ff. de stat. hom. sic dicendum de tali Ecclesia.

2705.

Resp. 3. quod etiam *Respublica* Minorum jure gaudeat, & ideo habeat beneficium restitutionis in integrum. Hinc si Reipub. Procurator in ejus bonis deceptus

fit, in integrum illa restituitur L. *Respublica*, 4. C. quibus ex causis Majores. Per *Respublicam* intellige quamlibet communitatem, etiam Oppidum, vel pagum, si habeat bona communia, quæ per aliquos, nomine Communitatis, administrantur; non autem, Collegia opificum, mercatorum, &c. quia illorum; non istorum bona per administratores, sicut bona Minorum per Curatores, reguntur; sic Molin. D. 174. n. 4. apud Pirhing n. 15.

Resp. 4. quod etiam Majoribus quandoque beneficium restitutionis in integrum concedatur, si adsit justa causa, ultra læsionem; ut abientia, causâ Republicæ, detentionis in vinculis, vel hostium potestate, justî erroris, seu probabili ignorantia, &c. ut habetur toto ferè titulo (quibus ex causis Majores; & patet ex L. 1. ff. eod. ubi Prætor enumerat causas, ob quas illis concedit restitutionem, & addit: & si qua alia justa cause mihi videbitur; constat etiam ex c. ex literis 4. h. t. ubi dicitur, quod restitutio ex justa causa, etiam Majori, est concedenda, dummodo justa causa petendi probetur; si autem non probatur plenè, vel semiplenè, conceditur restitutio in causa favorabili.

2706.

Not. tamen beneficium concessum Minoribus, & Ecclesiis, majus esse concessum Majoribus. Illis enim succurritur, licet eorum culpâ, vel injuriâ læsio intervenerit, modò verè læsi sint, esto alia causa non sit; his verò non, nisi simul sit alia causa justa. 2. Illi restituuntur sic exigente officio Judicis; isti non, nisi ad instantiam partis; sic Abbas in c. ex literis h. t. n. 11. Layman *Theol. moral.* l. 3. l. 4. c. 11. n. 6. Sed reverà, si causam justam habeant, ex qua provenit læsio, etiam jure his debetur, ut expressè dicitur L. 1. C. quibus ex causis Majores, ibi: jure desideras; si quis scilicet læsus est, quia abfuit ob negotium Principis.

Resp. 5. quod præter hæcenus dictos, interdum etiam concedatur restitutio in integrum rudibus, & imperitis jurium; qui scilicet non potuerunt consulere intelligentes, ut militibus versantibus in expeditione, rusticis, mulieribus, &c. ita

Molin. D. 574. n. 5.

* * *

ARTI.